

VITA MARINA

Zeebiologische documentatie
Kwartaaluitgave

28e jaargang nr. 2 - zomer 1978

INHOUD: 32 bladzijden + frontblad

BUIKPOTIGEN pag. 193 - 200
TWEEKLEPPIGEN pag. 157-162
SPONSEN pag. 5-6
VELDWERK pag. 103-106
AQUARIOLOGIE pag. 65-70
LITERATUUR pag. 69-70
VARIA MARITIMA pag. 363-366

BIJDRAGE

Zoals ieder jaar moet de penningmeester weer een beroep doen op degenen, die hun bijdrage voor 1978 nog niet hebben voldaan. Helpt u ons de administratieve rompslomp te verminderen door uw bijdrage vandaag nog even over te maken. U weet het: storting of overschrijving op postrekeningnummer 606100 ten name van de Stichting Biologia Maritima te 's-Gravenhage. Willen ook onze buitenlandse vrienden van de giro of van een internationale postwissel gebruik maken. In relatie tot de betrekkelijk geringe bijdrage brengt betaling via de bank voor ons te grote kosten mee. Hartelijk dank voor uw medewerking.

LEVEN ONDER DE ZUIDPOOL

Er is leven geconstateerd onder het ijs van de Zuidpool, zo meldt de Haagse Courant. Onderzoekers hebben op het plateau van Ross door 400 meter dik pakijns een gat van 25 cm geboord. Door dat gat heeft men een camera gelaten. Daarmee heeft men verschillende levensvormen kunnen waarnemen waaronder een vis. De onderzoeken worden voortgezet en vormen een onderdeel van een internationale expeditie, waaraan geleerden uit Amerika, Rusland, Australië, Nieuw-Zeeland, Denemarken en Noorwegen deelnemen.

LINNAEUS

Twee honderd jaar geleden, om precies te zijn op 10 januari 1778, overleed Carolus Linnaeus. Zijn stoffelijk overschot is begraven in de Domkerk te Uppsala in Zweden, zijn geboorteland.

Linnaeus, geboren op 23 mei 1707, was de oudste zoon van een predikant met een grote botanische belangstelling. Die belangstelling voor de natuur is, zoals we weten, op de zoon overgegaan. Hij studeerde medicijnen in Uppsala, promoveerde in Harderwijk op een medisch onderwerp in 1735, werd in 1741 hoogleraar in de medicijnen in Uppsala en het volgende jaar hoogleraar in de botanie.

De vele publicaties en de uitgebreide onderzoeken verrichtte Linnaeus met onvermoeibare ijver. Hem danken wij de binaire nomenclatuur, de aanduiding van dier of plant met een combinatie van geslachts- en soortnaam, welke nog heden in gebruik is. Hoeveel zeedieren zijn niet door deze noeste wetenschapsbeoefenaar beschreven? De aanduiding L. of (L.) komen we in alle diergroepen tegen en is voor ieder voldoende: Linnaeus is de auteur. Aan die verdiensten doet niet af, dat later verscheidene diersoorten moesten worden herbenaemd of in een andere groep moesten worden ondergebracht.

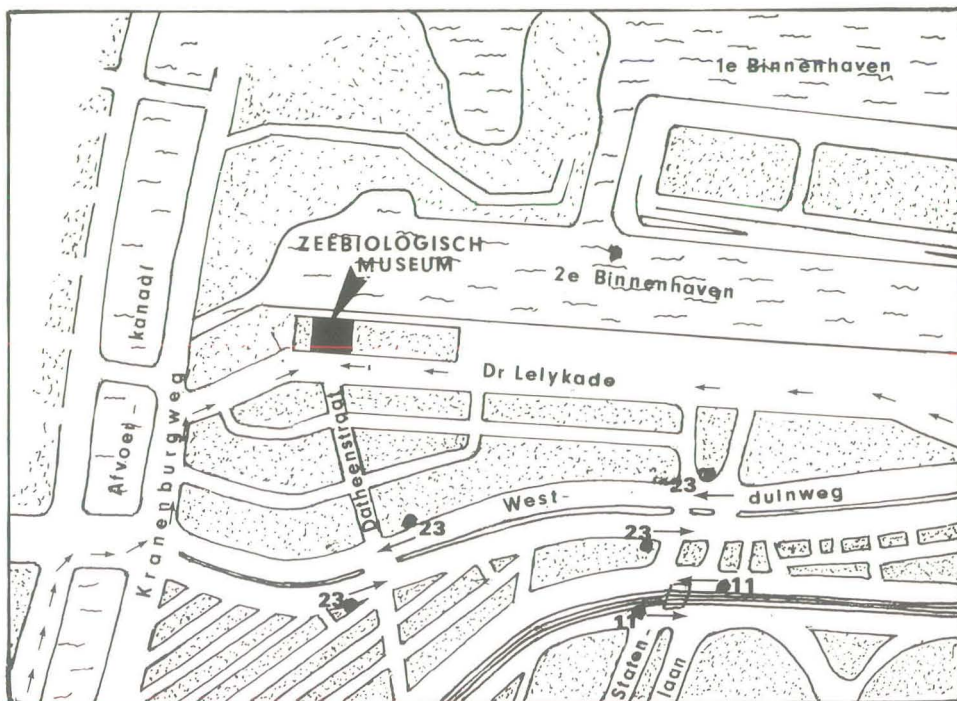
Ook tweehonderd jaar na zijn dood is er voldoende reden om hulde te brengen aan Linnaeus wegens zijn grote betekenis voor de biologie.

DR. LELYKADE 39 SCHEVENINGEN

Waar kunt u B.M. en het Zeebiologisch Museum vinden? Waar is de Dr. Lelykade in Scheveningen? Vragen, met de beantwoording waarvan velen, naar ons is gebleken, moeilijkheden hebben. Zelfs niet alleen niet-Hagenaars. Daarom een kaartje en enige uitleg.

Eerst het openbaar vervoer.

Het dichtst bij het museum brengt u buslijn 23. U hoeft dan nog maar enkele minuten te lopen. En die buslijn komt langs de spoor-

Op dit kaartje vindt u het Zeebiologisch Museum en de dichtst daarbij gelegen haltes van buslijn 23 en tramlijn 11. De kleine pijltjes geven de route aan, die u met de auto moet rijden. Links langs het Afvoerkanaal nadert u, wanneer u de aanduidingen Scheveningen-Zeehaven hebt gevolgd.

wegstations Voorburg en Laan van Nieuw Oost Indië.

Aangezien alle treinen uit de richting van Utrecht in Voorburg stoppen, levert dat al heel weinig problemen op. Past u wel op de bus te nemen in de richting van Scheveningen, anders komt u in Kijkduin uit.

Aan het station Laan van Nieuw-Oost-Indië stoppen niet alle treinen. De sneltreinen Amsterdam-Rotterdam rijden dit station voorbij en stoppen in Den Haag alleen aan het station H.S. U kunt twee dingen doen. Het eerste is overstappen op een stoptrein, die u wel naar de Laan (zo wordt het station in de wandeling genoemd) brengt. Dat is mo-

gelijk in Leiden als u uit de richting van Haarlem komt en op station Den Haag H.S., als u uit de richting van Rotterdam komt. Ook kunt u bij het station Den Haag H.S. tramlijn 11 nemen, ook al komt deze lijn niet zo dicht bij uw doel.

Enige interlokale buslijnen, waaronder de N.S. bus Amsterdam-Den Haag, komen over het Willem Witsenplein, waar u ook op lijn 23 kunt overstappen. Andere bussen komen bij het station H.S., waar lijn 11 staat. En wanneer u geen van die punten bereikt, maar op het station Den Haag Centraal terecht komt, neemt u dan tramlijn 7 of buslijn 22 naar Scheveningen Kurhaus, waar u, al naar

u zin hebt of de weersomstandigheden toe laten, kunt overstappen op lijn 23 of verder lopen.

In ieder geval moet u wanneer u met lijn 23 reist, uitstappen aan de halte Datheenstraat en wanneer u met lijn 11 reist aan de halte Statenlaan. Voor het laatste stukje verwijzen wij u naar de tekening.

Met de auto in het niet zo ingewikkeld. Wanneer u de keuze hebt tussen Den Haag en Scheveningen, kiest u dan Scheveningen. En eenmaal in Den Haag, volgt u de borden Scheveningen-Zeehaven (dus niet Scheveningen-Bad) en u komt vanzelf bij de haven, die op de tekening is aangegeven. En eenmaal op de Dr. Lelykade 39 bent u, nu nog op de zaterdagmiddagen, maar binnenkort elke dag, van harte welkom.

WALVISSEN

De Europese Commissie onderzoekt het instellen van invoerbepalingen voor bepaalde van walvissen afkomstige produkten. Zij heeft dit laten weten in antwoord op vragen van Pierre Lagorce.

De Fransman had gewezen op de zorgen van de milieudeskundigen over de systematische uitroeiing van de walvissen. In de Verenigde Staten geldt nu een invoerverbod op alle walvisprodukten, een gebaar dat als voorbeeld kan dienen. 'Men mag namelijk niet vergeten dat er ter vervanging van de walvisprodukten talloze goedkope synthetische produkten bestaan, die deze wrede en zinloze slachtingen volkomen overbodig maken', aldus de heer Lagorce.

De Commissie heeft geantwoord dat zij zich terdege bewust is van het belangrijke vraagstuk van de instandhouding van de walvis. De eventuele instelling van een invoerverbod op bepaalde walvisprodukten wordt onderzocht in het kader van de conventie ten aanzien van de internationale handel in met uitsterven bedreigde, in het wild levende flora en fauna.

UIT DE

VLOEDLIJN

De zuster van Ronald Pouwer uit Middelburg heeft blijkbaar een goede neus voor schelpen. Zij vond voor haar broer op 6 februari 1978 in de vloedlijn, recht tegenover de overgang van de Duinweg bij Oostkapelle, een recent exemplaar van *Diodora graeca* (L.). De afmetingen van deze zeldzame vondst zijn: lengte - 20 mm, breedte 13 mm. Weliswaar ontbreekt een klein stukje uit de voorrand en is de achterwand iets afgesleten, maar dit maakt de vondst niet minder interessant.

Tezelfdertijd meldt Ronald, dat zijn zuster al eerder aan de uitbreiding van zijn collectie heeft bijgedragen. Dat was op 2 maart 1976, toen zij wat verderop, recht tegenover de tweede overgang in de richting van Domburg en eveneens in de vloedlijn een exemplaar van *Dentalium entalis* L. aantrof.

Deze soort werd half juni 1977 ook gevonden door Wim Bruekers tijdens zijn zwerftochten over het 5 km lange strand tussen Vlissingen en Oostkapelle, ook al betrof het hier een klein enigszins afgesleten exemplaar. Dit was echter niet het enige dat hij daar, in het bijzonder in de poelen en op de stenen en palen bij de golfbrekers aantrof. Voor de belangstellende zijn daar vele lagere dieren te zien: behalve weekdieren, ook krabben, zeeanemonen, garnalen en andere. Enige van zijn vondsten willen we nog even in het bijzonder vermelden. Tientallen lege doubletten van de tapijtschelp, *Venerupis pullastra* (Montagu); een levende wenteltrap, *Epitonium clathrus* (L.); een beschadigde rechterklep van *Venerupis rhomboides* (Pennant) en een dood exemplaar van een mossel, door de vinder aangeduid als *Mytilus galloprovincialis*. Wij wijzen er evenwel op, dat Entrop (Schelpen vinden en herkennen, pagina 79) opmerkt, dat deze soort slechts in de Middell-

landse Zee voorkomt en dat onze "galloprovincialis-vormen" meestal worden aangetroffen bij mosselen op drijvende voorwerpen en dat deze vorm daarom wellicht niet anders is dan een milieuvorm. In dat geval zouden we moeten spreken van *Mytilus edulis forma galloprovincialis*. Onwaarschijnlijk lijkt dat ook ten aanzien van deze vondst niet, nu Wim Bruekers vermeldt, dat hij de mossel heeft aangetroffen, vastzittend aan riemwier.

DOOPVONTSCHELLEN

Op ons verzoek om opgaven van kerken waarin *Tridacna gigas* (L.) als doopvont gebruikt wordt, reageerde de Heer v. Welsenes uit Oirschot met het bericht dat in Parijs in de kerk van St. Sulpice zo'n doopvont in gebruik is. Het werd geschonken door de "Republiek Venetië" aan Koning François. Dit zou Koning Frans I kunnen zijn?

Voorts maakte de heer v.d. Hurk uit Waalwijk ons erop attent, dat hij in Valkenburg (Zuid-Limburg) in de R.K. Kerk aan de Kerkstraat 18 twee *Tridacna*'s heeft aangetroffen. De twee schelpkleppen worden niet als doopvont, maar als wijwaterbakjes gebruikt. Zij bevinden zich links en rechts in het portaal.

Wie kent nog meer plaatsen waar een doopvontschelp opgesteld staat? Uw meldingen worden op prijs gesteld.

ACHTER HET IJZEREN GORDIJN

Verzamelaars in de oostzône hebben weinig mogelijkheden tot internationaal contact op malacologisch gebied. Bestellingen kunnen zij niet plaatsen in het buitenland. Ruilmateriaal mogen zij niet naar het buitenland verzenden. Kortom men is zeer geïsoleerd. Wij ontvingen een verzoek om enig contact met buitenlandse verzamelaars van de heer Werner Reiske 1407 LEHNITZ-DDR Breitscheidstrasse 42. Hij zou het zeer op prijs stellen wanneer u met hem zou willen corresponderen. Zendt u hem wat van uw over-

tollig materiaal. Hij zal u daar zeer dankbaar voor zijn. De voorschriften beletten hem u daarvoor te betalen. Een mooie kans om nu eens iets belangeloos voor een collega-malacoloog in het buitenland te doen.

DETERMINATIEHULP GEVRAAGD

Wanneer men veel verzamelt, doch daarna de tijd ontbreekt om een en ander op naam te brengen en systematisch op te bergen, komt er een ogenblik, waarop men niet meer weet waar en hoe te beginnen. Dat is met name het geval, wanneer men niet reeds over een dosis ervaring beschikt met het determineren en het opzetten van een toegankelijke collectie. Met dit probleem zit de heer H. Peppinck, Chamillylaan 46 in Grave. Wij zijn er evenwel van overtuigd, dat ook in zijn omgeving wel iemand woont, die wel over de nodige praktische ervaring beschikt en bovendien bereid is de heer Peppinck de helpende hand te bieden. Wil degene die hem wil helpen, zich rechtstreeks in verbinding stellen met de heer Peppinck. Bij voorbaat hartelijk dank.

BIJ UW STICHTING VERKRIJGBAAR

- * Herdruk Fossielenatlas (De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegeten).
f 7,50 franco thuis.
- * Marien biologische publicatie no. 1: Suggesties voor een smaakvol verzorgde collectie. (Overdruk Vita Marina uit jaargangen 1971 en 1972).
f 3,50 franco thuis; f 2,50 afgehaald.
- * Oude jaargangen Vita Marina.
1972 - f 12,50, 1973 - f 12,50, 1974 - f 10,- (alleen nog een zeer beperkt aantal tweede keus exemplaren voorradig), 1975 - f 20,-, 1976 - f 17,50, 1977 - f 20,-, alles per jaargang franco thuis.
- * Bestellingen door storting of overschrijving op postrekening 606100 ten name van de Stichting Biologia Maritima met vermelding van het gewenste.